Ч. 164 (663) Львів, субота дня 28. липня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В занятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Условя передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:	
В Німеччині	37 мар.
В Америці	12 дол.
В инших державах	54 фр.

Серед заколоту.

Положенє Росії увійшло в дуже критичну стадію. Нелад і анархія як в краю, так і на фронті. Події на східно-галицькім полі бою вказують наглядно, що під ударом залізної офензиви німецько-австрійської армії почали розривати ся узи ладу й карности, нарушені вже попередно внаслідок підпольної агітації анархістичних живел. Останні російські звідомлення, як і телеграма фронтового комітету XI. російської армії дають ярний образ цілковитого безладя, яке запанувало у великій части російських військових формацій. Случаї несуборди нації, явної відмови послуху, самовільного опущеня становищ і масової дезерції дають пророчисте свідоцтво страшного упадку карности й військового духа в російській армії. Є побіч того й відділи, що бють ся знаменито і до останної хвилі держать ся на своїх становищах, але соромна утеча сусідних військ паралізує і їх опір, приневолюючи оконечно цілу лінію до відвороту.

Енергія німецько-австрійського проводу вихиске без втрати хвилі той стан річий у противника. Не позволяючи Росіянам відітхнути, поступають армії Гінденбурґа приспішеним маршом на схід. Офензивна німецько-австрійська акція, котра з початку обіймала тільки вілтинок фронту по обох сторонах лінії Золочів-Тернопіль, змінила ся у велику систему операції, що простягають ся аж до підніжя Карпат. На цілім східно-галицькім фронті Росіяни знаходять ся в повнім відвороті, що місцями приймає характер переполоху. Війска Гінденбурґа заняли Тернопіль, Бучач, на полудне від Дністра взяли Галич, відтак Товмач, Отинію і Делятин. Теребовля і Коломия перед упадком. Внаслідок безладної утечі деяких російських відділів дістала ся значна добича в амуніції і воєнім матеріялі до рук переслідуючих.

Як розвинуть ся дальше події і де Росія ни змонують задержати ся, трудно предвидіти. Останні вісти доносять, що вони вже й з Буковини починають усувати ся. Проти втікачів зарядженo драконські середники, але чи і найстрогійшими карами можна буде піддержати упадаючого духа, се питане.

Богато без сумніву залежить від того, як уложать ся відносини в краю. Тимчасове правительство видало маніфест, котрий свідчить про те, що правлячі чинники здають собі справу з грози положення. Скупленє сил до борби з внішним ворогом і до побиреня анархії внутр краю — отсе клич тимчасового правительства. Відозва підчеркує, що капля крови російського жовніра не пролєть ся для цілий, які були би чужі російській демократії і заповідає скликане конференції коаліції для зревідованя цілий війни в дусі демократичних жадань. З сим відкиненем всяких імперіялістичних цілий на тлі вяжеть ся ряд далекосяглих реформ в суспільним устрою Росія внутр. І тут демократичні ідеали мають знайти якнайповнійше здійснене.

Маніфест тимчасового правительства є бодай останною пробою вратованя Росії з заколоту анархії. Імя Керенського має запоручити переведене тої акції. Чи його сили і його товариші спосібні довершити те великанське діло? Від відповіди на се питане залежить дальша судьба Росії.

Війна.

Коломия занята.

Воєнна пресова кватира доносить дня 27. липня: Австро-угорські і німецькі війська заняли вчера вечером в своїм побідним поході на полудне від Дністра Коломию, а також на північ від ріки поробили значні поступи.

Катастрофа російської армії.

Штучно Керенським піддержана російська армія, що з початком офензиви змогла похвалитись деякими успіхами, від самого почину австро-німецької протиофензиви приспішеним ходом сунеть ся в пропасть.

Вимовним свідоцтвом дісорґанізації й деморалізації російських військ є не лиш величезні успіхи армій осередних держав за так короткий час (понад 3.000 кв. км. землі відобрано!), але й те, що в порівнаню до так великих добичий, полонених взято відносно мало.

Що се значить? Невжеж російський жовнір так завзято бореть ся, що вибирає смерть, чим ворожий полон? Так, се бажане, але тільки бажане російського воєнного проводу, бажане Керенського й враз з ним всеї коаліції і більш нічого!

Невмолима дійсність виявляє щось зовсім противного. Ось загляньмо лиш до першого ліпшого російського воєнного звідомленя, де російська воєнна управа з болем серця признає ся, що з того то а того становища армія мусіла уступити бо... цілі дивізії опускають фронт!

Доси, як подають воєнні звідомленя, начислено около 20.000 російських бранців. Се

Наш альбом.

З теки БОГДАНА ЛЕПКОГО.

* * *

Вороне чорний, з якого ти краю
Линеш?... „кров, кров, кров"... тихо, я вже [знаю,

Вітре, чому ти так сумно й розбільно
Виєш... „шу-шу-шшур"... пст! говорити не [вільно.

Річко, чом плесо твоє так румяне?
Га! Розумію. Пливеш прецінь з рани.

Усьо, що злого було поміж нами, [забудь, забудь!
Душі згадками злини, ніби снами, [ти не троюдь.

Натомісць кожду світляну хвилину, [всі щастя дни,
У тямці, ніби дорогу перлину ти схорони.

Диви ся, кільки в світі кривди й горя, [що сліз в очах,
Най гарний спомин, ніби з неба зоря [паде на шлях.

Неси в душі свою найкрасшу думу,
Свою сердешну мрію золоту
Шляхом житя посеред крику й шуму
У вічности глубоку тишину.

А ідучи не розсипай проміня,
Не обтрясай небесної роси,
Щоби в момент найбільшого терпіння
Мав ти світило вічної краси.

ВАСИЛЬ АТАМАНЮК.

Музики.

Тут музики грають мамо
В великому місті,
Богато тих музиченьків
Не як в нас троїсті.

Тут музики грають мамо
Весело, бундючно —
А там в полі за горою
Бють гармати гучно.

А там в поле за горою,
Де грають гармати
Будуть мене з музиками
Завтра провожати.

Правда мамо, як чудово
Час у нас минає:
Тут музики, там музики —
Серця лиш не має...

До сонця.

Ох, сонце, сонічко світляне
Так зазираєш у окіп,
А завтра вже тебе не стане:
В мене пітьма, на мині гріб.

Для мене вже тебе не буде —
Собіж ти згинь або сходи;
Я буду в гробі, по нім люди
Топтати-муть свій шлях — куди?...

Я не знаю, чи ти сонце
В сій хвилині
Світиш мамі у віконце
На родині.

Але знаю, як тиб жалі
Мами взріло —
В найяснійший би віддалі
Потемніло...

безперечно велике число, та не йде в порівнане з сумами полонених пр. в торічних боях.

На брак всякої дисципліни й моралі російських війск вказують ті скажені, вибрики, яких на півдике салдатство допускає ся в місцевостях, які принеоволене опускати, ті луни пожежі, що на тисяч-кільометрових областях значуть дороги відступу ворожої армії. Те, що діялось в Калуши, Тернополи й инших місцевостях, зовсім не приносить чести ні російському жовнірови, ні його управі, що на те все дає дозвіл. Зважившн, що російські війска поступають так само всюди, де лиш опускають яку місцевість, треба приняти, що се не є відірвані факти жовнірської самоволї, а що се плянова „военна діяльність" міліонової армії.

Ось, як доносять найновійші телеґрами, долю Калуша ділять тепер Тернопіль, Озірна, Зборів й Станиславів. Цілі „підпальні баталїони" увихають ся по вулицях згаданих місцевостий і сповняють свою „службу": пускують з димом людське добро! Та не конець на сім. Слези знасилуваних жінок і дівчат, плач дрібних діточок, яким забрано батьків, а не рідко й трупи тих, що посміли боротись перед озвірілим насильством — супровожають відворот російських війск. До чого доводить брак дисципліни в російскій армії, доказом сього нехай послужать факти, що офіцири, які важились спинити жовнірів в їх нелюдській гульні, нерідко переплачували се житєм.

Так отже „в низ котить ся віз" тих, які, не зважаючи на свої сили й змінені за час 3-літної війни обставини, ще в послїдне пхнули масу людий в огненний вир на певну загибіль. Для нашого народу, який на своїй скірі приневолений зносити гураґанне дужане культурних держав, сей упадок одного з противників може бути і надією, що се чей буде початком так тужно всею Европою вижиданого мира, який положив би конець безцільному мордованю міліонів людий.

Анґлійські мирові умови.

„Oesterr. Morgenzeitung" пише:

Анґлійська мирова партія проголошує після донесень швайцарських дневників отсю мирову програму, доручену анґлійському правительству:

1) Бельґія мусить бути привернена як самостійна держава;

2) те ж саме має стати ся з Сербією, Чорногорою і Ромунією;

3) Польща стане зовсім незалежною державою;

4) Що до Альзації і Льотаринґії, Трентіна і инших спірних областий має бути заряджене голосоване людности;

5) німецькі кольонії мають бути звернені Німеччині;

6) Австро-Угорщина дасть всім своїм народам самоуправу;

7) після війни не буде ніякого господарського бойкоту та у всіх заморських кольоніях має настати повна свобода торговлї;

8) всяке відшкодоване відпадає, однак всї держави, ведучі війну, мають спільно зложити фонди на відбудову тих областий, які через війну найбільше потерпіли.

Конференція в Парижи.

ПАРИЖ. (Авас) Конференція, яка зібрала ся для обговореня положеня на Балкані відбула засідане в присутности представників всіх союзних держав. Члени конференції зложили заяву, що антант готов зложити оруже що йно тоді, як виборе запоруку, що вже в-друге не буде спромоги повторити злочинний наступ, як сей, за який осередні держави понесять відвічальність.

З діяльности

Товариства українських наукових викладів ім. Петра Могили.

Европейська війна та ворожий наїзд завдали важкий удар нашим культурним, просвітним та економічним товариствам. Навіть по увільненю Галичини від російської інвазії весною і літом 1915 р. не всі наші інституції могли двигнути ся до нового житя, щоби сповняти свою задачу і продовжати роботу давних літ. Богато наших товариств потратило в часі інвазії свій інвентар та понесло матеріяльну шкоду, чимало знов не могло підняти своєї діяльности задля браку своїх членів, котрі під ту пору повнять військову службу. До тих товариств належить також і товариство українських наукових викладів ім. П. Могили, котре не лиш що понесло матеріяльну шкоду, але не могло розвинути ніякої діяльности, бо з давного виділу, вибраного перед війною, не остав майже ніхто у Львові. Про сповнене головної задачі товариства т. є. уряджуване відчитів зимою 1915—16 року, не можна було навіть подумати, поминувши инші трудности, хочби з тої причини, що аж, коли з кінцем 1915 позволено вертати до Львова, почала що лише тоді більшість нашого громадянства вертати домів. Літна офензива російська 1916 р. та викликане нею напружене у Львові унеможливили приготоване викладів на осінь 1916 р. та зиму 1916/17 і щойно аж зимою 1916/17 удало ся приготовити ряд викладів, котрі відбували ся почавши від 25. марта до 10. червня с. р. в малій салї Музичного інституту ім. Миколи Лисенка при ул. Шашкевича в неділї і свята після полудня.

День викладу	Імя прелеґента	Тема викладу	Число учасн.
25/III.	Микола Ганкевич	З історії революційного руху в Росії.	89
1/IV.	той самий	докінчене поперед. викладу.	96
7/IV.	Др. Василь Щурат	Українці в галицькім становім соймі 1817 р.	25
8/IV.	Др. Ярослав Гординський	З історії руху укр. молодіжи в Галичині в 60 р. XIX. ст.	35
22/IV.	Др. Кирило Студинський	Літературний диктатор.	65
29/IV.	Др. Стефан Федак	Споминн з днів неволї.	172
6/V.	Др. Олекс. Колесса	Епізоди з історії культурної боротьби України з Московщиною.	35
13/V.	Др. Волод. Кучер	Підводні кораблї	112
20/V.	Др. Остап Макарушка	Вартість реальн. предметів науки для ідеї національн. образованя.	70
24/V.	Др. Роман Ілевич	Значіне клясичного світа для сучасної культури.	33
27/V.	Др. Волод. Кучер	Воздушна війна.	40
10/VI.	Др. Денис Лукіянович	Жовнярські думи Федьковича.	32

Як видно з повисших цифр, число учасників бувало дуже зміннє. Деякі виклади притягали своєю актуальною темою велике число слухачів, з дикастерій та ріжного віку. Між слухачами переважала старша публика а деяких найповажнійших членів нашого громадянства можна було бачити на усіх майже викладах, за те падало в очи лише мале число молодіжи середних шкіл.

Причиною малої фреквенції деяких викладів була обставина, що на той сам час, коли відбував ся виклад, припадав концерт або збори, а навіть і инші відчити уладжувані в иншім льокали.

Відчити були мимо того, що пп. прелеґенти обробили їх цілком в научний спосіб, приступно та цікаво виголошені, а до кращого зрозуміня викладу п. дра Лукіяновича причинило ся богато і те, що п. Євьський виголосив в часі самого викладу кілька дум Федьковича.

НОВИНКИ.

— До чого доводить засліплене. Онодї помістили українські часописи у Львові телеґраму кореспонденційного бюра, що „У. П. Р. постановила вислати до Цісаря телеґраму з просьбою о заряджене, щоб на східно галицьких територіях відзисканих для Австрії в теперішній австро-німецькій офензиві можливо щадити населене". В тій телеґрамі український „начальний" орґан по словах: до Цісаря додав замітку від редакції „на фронті" — Поминаючи те, що Цісар вже був тоді у Відни і поминаючи й те, що на другий день той сам „начальний" орґан висказав ся з признанем про ті заходи У. П. Р., питаємо: що се значить? Доси позволяли собі на такі дотепи: давний „Dziennik Polski", „Руский Селянин", „Słowo Polskie", тепер „Kurjer Lwowski" і „Gazeta Wieczorna", — Чи в тім товаристві місце й для „начального" українського орґану?

— Ексц. Митрополит ґр. Шептицький всїдаючи на корабель 19. липня в Treleborg написав картку до о. офіц. Білецького, якого повідомляє, що їде до Гамбурґа, а відтак через Швайцарію до Риму, а може і до Відня.

— Українські вакаційні оселї. Як вже з новинки в „Українськім Слові" звісно, уладив Комітет вакаційних осель в минулім тижні висилку 40 дівчаток, учениць українських шкіл до села Підберезців на 4—5 тижневий побут. Сего тижня в пятницю виїзджає друга партія хлопців на таку оселю до Гав, також близько Львова.

В той спосіб, завдяки матеріяльній підмозі нашого громадянства та щирій помочи місцевої інтеліґенції і селянства, намір Комітету ратувати загрожене здоровле майже сотні української дітвори переводить ся в діло.

З дотеперішних проявів спочутя у сій акції Комітет надієть ся й на дальшу піддержку його змагань. З яким теплом відносять ся до сеї справи український загал, хоч як злиднями прибитий, се видно між иншими з одержаної великодушної заяви Вп. Стеф Ґардецької, учительки в Кунковій приняти у себе 5—6 дівчаток на безплатне удержане в часі вакацій.

Коли висилка по кількоро дітей виявляє деякі перепони, то жертви в готівці відняли би Комітетови журу про се, чи видатки на одержане осель серед теперішних виїмково тяжких умовин найдуть покрите з надсиланих скупійше жертв Тимто Комітет просить о дальшу матеріяльну поміч, а щоби дати нагоду Українському Громадянству у Львові кинути знов яку лепту на сю ціль, уладить ся в неділю, дня 5. серпня збірку коло всіх наших церков. До участи в уладженю збірки просять ся отсим наші панночки, звісні з широї охоти помогти в такім гуманнім ділї.

Про близші інформації що до способу уладженя збірки зволять охочі учасниці прибути в пятницю дня 3. серпня о год. 5 пополудни до салї в Ставропигійськім Інституті ч. 9 на І. поверсї.

— Самовбийчий замах ґен Ґутора. „День" доносить, що начальний комендант російської 11. армії, ґен. Ґутор хотів повісити ся але в останній хвилї перешкоджено йому з тім і відведено до санаторії.

— Траґедія в родині Сеня Горука. Окрім жени атамана Горука, яка померла вчера, нині рано упокоїла ся її сестра Марія Гузарівна у 22 роцї житя. Третя сестра, Зофія лежить недужа в шпитали і є надія на удержане її при житю. Нещасні жертви необережности назбирали грибів у стрийськім парку в суботу, зварили їх та спожили в неділю. Всякі способи ратунку не могли нічого вдіяти. Нещасному мужови, який не скоро дізнає ся про тяжку страту, шлемо сею дорогою слова глубокого співчутя. Похорони обох жертв відбудуть ся, з огляду на сподіваний приїзд брата з фронту, доперва в понеділок, дня 30. липня о год. пятій по полудни з каплиці Анатомії при ул. Пекарській ч. 52.

СТЕПАН ЧАРНЕЦЬКИЙ.

Де йшли на приступ...

Далеко за хатами
Посеред моря трав
Порослий шуварами
Дрімав півдикий став.

Заріс, счорнів, запав ся,
Замережав зїллям дно,
Хиба лиш місяць клав ся
Нічю на те багно,

А як на стрічу днині
Топули зорі в млах,
Ставали тіни сині
І кріс несли в руках...

— **Міліоновий запис на жидівські жертви війни.** З Ротердаму доносять: Натан Штравс, котрий минувшого року дарував свій корабель вартости 35.000 долярів на жидівські жертви війни, записав тепер на ту саму ціль свій дім в Льондоні вартости 1,750.000.

— **Штрайк задля недостачі пива.** В місті Swindon в Анґлії, в якім є до 50.000 робітників, нестало минувшого тижня пива. Се дало привід до крикливих демонстрацій. В Südwales загрозили гірняки ононі штрайком, коли до кількох днів пиво о половину не подешевіє і коли не буде можна його дістати в більшій скількости.

— **Гей не дивуйтесь та добрії люди...** Для декого видаєть ся згіршенем теперішня кампанія одної української часописи проти поодиноких членів з посеред теперішного нашого представництва посольського. — А воно зовсім нічо нового. — І перед 10 роками була та сама система, дещо инші методи і... инший фронт офензиви.

Ось в р. 1907 в ч. 115 з дня 5/VI писав „начальний“ орґан в статі п. з. Упадок москвофільства“.

„З поч. лютого скликаний був сойм. Через цілий час сойму вів пос. Олесницький безнастанно переговори з москвофільськими делеґатами, котрих неуступчивість виразно показувала, що їм розходить ся о се, щоби до компромісу не допустити. Пос. Олесницький нативскав „Нар. Комітет до що раз нових концесий в користь москвофілів“.

„Прийшло до того, що на однім засіданю „Нар. Ком.“ деякі члени Комітету виразно поставили до п. Олесницького запитане, чім він властиво є речником! Нашим, чи москвофільським? — так далеко йшла його уступчивість в користь москвофілів, так горячо трудив ся він в їх інтересі — за що опісля москвофіли виступили як раз противного з найбільшою заїлостию і ужили як раз проти нього найпідлійшого оружя“.

„Мимо того заходам пос. Олесницького удалось якіпци склонити „Нар. Комітет“ до того, що він на засіданю 16. марта 1907 р. згодив ся на признане москвофілам 10. мандатів, а іменно згодив ся на кандидатури: Куриловича в окр. 51, Гриневецького в окр. 67, Глібовицького в окр. 63, Крушиньського окр. 54, одного москвофіла ще тоді докладно не означеного в окр. 53, Дудикевича в окр. 56, о. Давидяка в окр. 57, Маркова в окр. 64, Короля в окр. 66, і о. Філіповського в окр. 66, значить „Нар. Комітет“ давав москвофілам по добрій згоді два рази тілько мандатів, кілько удалось їм при найбільшім напруженю сил, при величезній розтраті гроша, при розпаленю огня страшної усобиці в краю для себе здобути“.

Се хиба найвимовнійший доказ, що і найкращі одиниці серед української суспільности не були вільні від напастий „найповажнійшого“ українського орґану, коли того вимагав вузький інтерес одиниці чи кружка людий...

Тоді був др Олесницький „невигідний“, тепер є більше „невигідних“..

— **Приватні пакети.** Тепер вільно висилати приватні пакети тільки до слідуючих полевих почт зглядно етапових означених числами: 2, 4, 5, 11, 39. 49, 51, 55, 76, 95, 115, 117, 120, 131, 138, 142, 144, 147, 150, 153, 161, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 176, 178, 180, 185, 187, 188, 191, 193, 194, 196, 197, 199, 203, 205, 209, 211, 218, 220, 221, 223, 224, 229, 232, 234, 235, 238, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 254, 255, 256, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 272, 274, 276, 277, 281, 282, 183, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 295, 297, 298, 299, 307, 316, 318, 324, 332, 333, 334, 335, 338, 340, 341, 342, 343, 345, 346, 347, 348, 349, 354, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 372, 376, 377, 378, 379, 380, 385, 386, 387, 388, 390, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 416. 417, 418, 419, 421, 422, 423, 424, 427, 428, 431, 432, 433, 435, 437, 438, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 453, 454, 500, 509, 510, 511, 512, 514, 516, 517, 519, 520, 522, 523, 524, 526, 527, 530, 600, 605, 608, 611, 612, 613, 618, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 631, 632, 633, 634, 635, 638, 639, 641, 642, 644, 648, 649, 650 і полева почта для маринарки в Полї.

В сей сам спосіб допущені приватні пакети почти полевої до чисел почт полевих зглядно етапових з доданою римскою цифрою або буквою як пр. почта полева 5/II, почта полева 76/р і т. д. тільки тоді, як головне число (цифра почти полевої зглядно етапової) допущені після повисшої точки 1) до приватного руху пакетового до полевих почт.

Всі повисше (точка 1 і 2) не вчислені полеві етапові почти означені числами суть для приватного руху замкнені.

До сталих (не числами означених тільки після місцевостий названих) етапових урядів почтових на окупованій области Королівства польського, Сербії, Чорногори і Альбанії приватний рух пакетовий допущений під істнуючими услівями з виїмком до етапових урядів Андрієвіца і Дульціно (Ulcini) в Чорногорі які для приватного руху пакетового і на дальше замкнені.

— **З почти.** З днем 11. липня допущено висилку товарових пробок до полевих почт ч. 136, 295, 439, і 454, натомість здержано до полевих почт ч. 175, 183, 184, 268, 269, 298, 344, 427 і 436.

Під істнуючими услівями допущений від тепер рух товарових пробок також до полевих почт ч. 252, 384, 427. 456, 457, 458 і 459.

З днем 17. липня допущено під установленими услівями рух приватних пакетів до полевих почт ч. 252, 384. 456, 457, 458, 459 і 640 натомість здержано такий рух до полевих почт ч. 49, 120. 144, 153, 129. 260, 286, 298, 318, 365, 379. 402, 453, 509, 618 і 634.

Почавши від 1. липня с. р. вільно надавати пресові телеґрами в обороті австро-данськім. Близші услівя подані в телеґрафічнім тарифі. Належитість за одно слово пресової телеґрами з Австрії до Данії виносить 11 сот. однак найменше 1 кор.

— **Засуди смерти в Варшаві.** В Варшаві відбуваєть ся що тижня кілька екзикуцій. Німецькі власти виконують засуди на бандитах і тих, що носять оружє при собі.. Недавно розстріляно шістьох бандитів, самих робітників.

— **Маріявіти жадають отвореня костелів.** З приводу поданя до польської ради стану епископа маріявітів, віднесено ся до ґенеральського ґубернатора в Люблині з висловом опінії що до отвореня замкнених маріявітських костелів і каплиць.

— **Зелїзнича катастрофа в Київі,** На київськім двірци прийшло недавно до зудареня поїздів. Машиніст одного поїзду з раненими дістав нагло поміщаня змислів і вїхав з найбільною скорістю на поїзд, що їхав перед ним. Число убитих виносить 200, число ранених невісне.

— **Причина арештованя Пілсудського.** Орґан ґенерал-ґубернатора Безелера Deutsche Warschauer Zeitung“ так пише про арештоване бриґадіера леґіоністів Пілсудського: „Останніми часами дбайливі польські патріоти кілька разів і в поважний спосіб вказували, а так само і на шпальтах преси, на небезпечну діяльність давного бриґадіера польських леґіонів Пілсудського, котрий непамятний на житєві інтереси своєї вітчини і на свою попередну співучасть, яка дала підставу до твореня польського війська, тепер, в своїм засліпленю, стремів, здаєть ся, до збуреня того війська. Відомо, в який спосіб зміряли до того його зусиля, і то з визначаним поводженєм, щоби спосібну до ношеня оружя польську молодіж повздержати від вступленя до польського війська, а зате спрямувати її в сторону „польської військової орґанізації“, котра була йому сліпо послушна. Якийсь час здавало ся на око, наче би тою окружною дорогою справу польського війська, хочби з деякою проволокою, можна було довести до дальшого розвою. Можна було також числити і на те, що П, В. О. (польська військова орґанізація) як така, найдеть ся в польськім війську, Та останніми часами наступить цілковитий переворот.

П. В. О. внаслідок даних її управою виразних вказівок приняла знов характер цілковито тайного союза, втративши притім під оглядом політичного характеру свій напрям звернений вістрем проти Росії.

Її наміренем було утворене тайної держави в державі, аби тим чином зробити той край, вже і без того навіщений тяжким досвідом, видівнею революційних заколотів. О скільки притім грали ролю впливи держав коаліції, сього годі порушувати...

Також військова обезпека на задах союзних військ, що ведуть тяжку борбу на східнім фронті, не позволяла терпіти дальше такого стану річай. Длятого виділо ся цісарське ґенерал ґубернаторське правительство змушеним, увязненю вже значного числа провідників П. В. О. що наступило останніми днями, зробити те саме що до особи п. Пілсудського і його давного шефа штабу та помічника в управі справами П. В. О. п. Сосньковського. Як зачувати, будуть оба аж до дальшого розпорядку інтерновані в одній німецькій твердини“.

— **Петроград узброєним табором.** Після вістий з Росії, виглядає тепер Петроград наче узброєний табор, де без перестанку переходять щораз нові відділи війська, покликані тимчасовим правительством до пильнованя публичного порядку. По більших вулицях уставлена артилерія. За деякі проступки назначило правительство надзвичайні кари. Всі домашні брами мусять бути в день і в ночи зачинені. Всякі збори заборонені. По вулицях стежать козаки и за що будь приводять арештованих людий. По домах переводить ся часті труси. Донощицтво цвите наново. В той спосіб настав в Петрограді хвилевий спокій Свобода преси знесена. Прихожих людий не впускають до міста під покровом, що між ними можуть укриватись німецькі аґенти. Бачимо з сего, що тріюмвірат Керенський—Церетелі—Скобелев своїм строгим урядованем перейшли давнійше царське правліне.

ОПОВІСТКИ.

Субота, дня 28. липня 1917.

Нині: 28. липня гр.-кат. Волод. рав, римо кат. Інокентія.

Завтра: 29. липня гр.-кат. Афіноґ. римокат. Марти.

○ **Підручник** з V. і VI. кл. ґімн. для хорих, купить Укр. Жіноч. комітет для ранених ул. Руська ч. 3. в подвірю від год. 10—11 пер. полуднем.

З українського театру.

(Уваги з нагоди вистави „Партачів“ і партаченя національної штуки).

Останне десятиліте визначаєсь у нас глибоким занепадом продуктивної творчости в области красного письменства і сей хронічний декадентизм нашого культурного житя припадає перед війною, якраз на час незвичайного піднесеня нашої економічної діяльности і орґанізаційного розмаху. Коли взяти під увагу час военного лихоліття, то і ним не можна оправдувати сього шкідливого застою, бо бачимо, що може ніколи в такій мірі як тепер не розпоряджали навіть найбіднійші члени нашої суспільности збуваючим грошем. Мимо того, ми бачимо, що як давнійше, так і тепер бракує у нашої суспільности глибшого заінтересованя проявами культурно-національного житя. Маю тут на думці малу книжкову продукцію, малий збут так давних, як і появляючих ся творів а в слід за тим і обниженє нашої духової уровени, яка впливає також на так важний чинник національного розвою, яким є — театр.

Глядючи за причинами сеї появи, бачимо, що єдиною причиною сего сумного стану є брак збірної волі і думки усьої думаючої нашої суспільности, а не які-небудь посторонні впливи, якби се хтонебудь хотів пояснити.

Супроти того стане ясно, що серед суспільности, у якої брак конкретної волї в напрямі культивації культурних і артистичних вартостий так важна національна інституція, якою є театр мусить сходити до ролї тандитного промислового підприємства позбавленого всіляких ідейних основ і цілий. Супроти того говорити про наш театр, як про якусь національну інституцію, стає справді і важко і соромно.

В цілім ряді виставлюваних штук бачимо нещасну безпляновість, брак орієнтації в сфері артистичної драматичної продукції, а у виведеню недбалість режісерії, та повне легковажене технічних, театральних ефектів, що в першій мірі треба покласти в вину теперішної управи театру, а опісля відповідальним контрольним чинникам, о скілько вони в силї на се вплинути.

Зі сцени віє нудьга, ідейна пустка і схлїблюване неінтелїґентним інстинктам сїрої товпи, дешевого тандитного кінотеатру.

І ся велика інституція, — що повинна бути гордостю культурної нації, повинна бути для неї дорогою, що має розкривати їй широкі виднокруги, та проводити буднями прибиту душу в маєстатичну країну краси, — сходить до того, що свою діяльність і суспільну потребу мірить ціною заповнених в театрі місць і напруженим заінтересованем публики, яке проявляєть ся сальвами невимушеного і щирого сміху — або суму... — в найневідповіднійших місцях.

І з тим нам добре! Щось, як сказав безсмертний Ґеґель „Alles was ist, vernünftig ist“.

Театр заповняє публика, яку вистава вдоволяє, а красша частина нашої публики хронічно і зовсім оправдано легковажить його. І нікому не прийде навіть на думку заложити грімкий протест против того рода деправації національної штуки і душі, меньше інтелїґентної частини нашої суспільности.

Тимто і брак театрови всякого виховуючого значіня, бо виставляєть ся штуки в роді: „Куми Марти“, „Паливоди“, „Нової дороги“ — штуки, які свого часу не так зовсім безпідстав

но давали російським критикам нагоду називати нашу літературу лубочною, то знов літературою „для домашного обихода“. Пригадують ся пестрі вінети враз зі скарикатуризованими національними типами деяких київських видавництв у львівськім сценічнім зображеню. Прямо дивно, що управа театру не здає собі з того справи, що всякий культурний чоловік, почувши вульґарні дотепи такої штуки як „Паливода“, або дешевенькі сльозаві любовні траґізми „Куми Марти“, або банальні дотепи перестарілого „Сватаня на Гончарівці“ виходить з театру з неспокоєм і обуренєм і свідомостию, що того рода штуки невідповідні вже нині навіть для селян найдальшої закутини нашої країни. І справді супроти таких обставин тяжко говорити що небудь о драматичнім виробленю акторів (бо хто і що має їх виробляти), о якій небудь стилізації типів, а навпаки треба сказати, що навіть ті одиниці з поміж них, які зраджують драматичний хист манерують ся раз на все і вбивають в собі всякі артистичні інстинкти.

Клясичним приміром того є хочби так спосібний актор, як п. Демчук, котрий мимо волі банальніє у своїх дотепах, а голос його обертається ся в скалі монотонного українського сентименталізму, що його безкритичні адоратори всего що рідне звуть „сміхом кріз сльози.“ Теж саме можна сказати і про здібнійшого актора п. Коханенка, який виспеціялізував ся до етноґрафічно побутових роль і дає нам вдатні характеристичні креації, як пр. в „20-ти днях тюрми, „Запорожець за Дунаєм“, та „Партачах“, але не в силі заграти поважної траґічної ролї, як се ми бачимо усіми разами в „Огнях Ів. ночі“. Слід сказати при „Огнях Ів. ночи,“ що вистава сеї драми 2, 3 і 4 разом зовсім не була ліпше виведена, а навпаки повторювались ті самі похибки, а понадто п. Ніжанковський злегковажив собі свою ролю (Фоґельрайтера) не вивчивши її і не вжившись в ситуації драми і заграв її о много гірше, чим невироблений актор-аматор п. Антонович. Імя без опрацьованя нічого не поможе!

Ту штуку можна би заграти ще більше разів, розуміє ся без деґрадациї у виведеню і в иньшім обсадженю пр. ролю Георґа можна би обсадити п. Єльським.

В цілім ряді виставлюваних штук відчуваєсь, що актори відчужились від глибших духових переживань і середовище справдешного мистецтва їм майже не знане. Жертвою тих відносин паде так незвичайно спосібна артистка як пані Пилипенко, яку належить справді цінити, а у якої побіч великого інтуіцийного розмаху у ставленю ролї брак глибших режісерських вказівок, що уявляєсь часто невідповідною грою очий, невідповідною грою лиця і не видержанем лінії драматичного типу.

В сих обставинах завинила в першій мірі режісерія яка крайно недбало ставить вистави і безкритичність нашої суспільности, яка годить ся з таким трактованем національної штуки.

Я не стану вдавати ся в оцінку кождого граного твору, тому, що більшість з них на се не заслугує. Можна би хиба говорити про уявнене в них вроджених інтуіцийних акторских здібностий виконавців, які обертали ся в скалі дрібничкових драматичних замотань і претенсіонального кульмінованя драматичної думки, творів слабих без глибшої етичної і естетичної вартости. А тільки для ілюстрації клясичного недбальства зі сторони управи і режісерії, так щоб не бути голословним скажу пару слів про виставу так много раз граної і свіжої в нашій памяти і симпатичної штуки „Запорожець за Дунаєм“, яка відбулась під час Зелених свят.

(Кінець буде).

Заняті:

Коломия, Чортків і Теребовля!

З головної австрійської кватири.

З дня 27. липня 1917.

Східний фронт:

В часї нових боїв над горішною Сушітою дістали ся місцевости Совея і Неґрілещі в руки ворога.

В лісистих Карпатах російський фронт від Татарського провалу до Кірлібаби почав хитати ся. Полки гонведів відперли противника поза Кануль. Австро-уг. німецькі боєві сили ґен.-полк. Кевеша натирають здовж гірських рік в півн.-східнім напрямі.

Фронт баварського князя Леопольда:

Наступаючий рух ґрупи війск ґен.-полк Бем-Ермолія іде з повним успіхом вперед Части армії ґен.-полк. Крітека, зах.-галицький полк ч. 13 і баварскі війска, по завзятих нічних борбах з задними рос. сторожами заняли Коломию.

Здовж півн. берега Днїстра зближають ся союзники до устя Стрипи. **Чортків і Теребовля** в німецькім посіданю.

На північ від Теребовлї виконали Росіяни сильні масові протинаступи, які всюди заломились серед тяжких втрат, На схід від Тернополя прогнано неприятеля далї.

Італійський фронт:

З обох сторін збільшена гарматна діяльність. Впрочім не було ніяких особливших боїв.

Македонський фронт:

Нічо нового.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.